

**GRØNLANDSK
KULTUR- OG SAMFUNDS-
FORSKNING 2022-23**

Ilisimatusarfik

Grønlandsk Kultur- og Samfundsforskning 2022-23

Redaktion

Flemming A. J. Nielsen, Anders Øgaard, Annemette Hejlsted, Annemette Nyborg Lauritsen, Carsten Juul, Kennet Pedersen

Fagfællebedømmelse

Benedikte Brincker, Najaaraq Demant-Poort, Jesper Frederiksen, Line Hillersdal, Anne Holmen, Naimah Hussain, Camilla Kleemann-Andersen, Christina Viskum Larsen, Bo Tao Michaëlis, Janus Spindler Møller, Flemming A. J. Nielsen, Kamilla Nørtoft, Kennet Pedersen, Naja Carina Steenholdt, Jeppe Strandsberg

Dansk korrektur

Flemming A. J. Nielsen

Engelsk korrektur

Susan Vanek

Grafisk tilrettelæggelse

Flemming A. J. Nielsen og Jette Brandt

Forside

Ivalo Abelsen: *Oqallipat...!* Kanng.naq./ætsning, 2021 (udsnit)

Redaktionelle henvendelser til

tidsskrift@uni.gl

ISBN 978-87-90197-24-7 (e-publikation)

ISSN 2794-6738 (e-publikation)

© Forfatterne og Ilisimatusarfik 2023

Indhold

KULTUR OG SPROG

- Kroppens mareridt og kroppens lyst – sanselige formidlinger i grønlandske kriminalromaner (Arctic Noir)
JETTE RYGAARD 7
- Den første grønlandske krimi – et gløkkalt udtryk
ANNEMETTE HEJLSTED 27
- (Gen)udsendelse af grønlandsk kultur, sprog og historie – en undersøgelse af KNR-TV's arkivforhold og brug af genudsendelser
AVIAQ FLEISCHER 45
- Betydningsindhold for det verbale suffiks *-galuar* i moderne vestgrønlandsk
THERESE LIND BENHARDT 59

SAMFUND OG SUNDHED

- Typologi for visioner for Grønlands fremtid – analyse af legitimitet og sammenligninger
KLAUS GEORG HANSEN 83
- Grønlands særlige foranstaltningsdømte – en kortlægning
METTE RØMER OG ANNEMETTE NYBORG LAURITSEN 105
- Patientinddragelse i det grønlandske hospitalsvæsen – fra vision til praksis
LENE SEIBÆK 123
- Livet i egen bolig – ældres oplevelser af byrum
RANDI SØRENSEN JOHANSEN OG TENNA JENSEN 145
- Envisioning an ecological systems theoretical approach to sexual and reproductive health programs in Greenland
MALORY PETERSON, GITTE ADLER REIMER, ELIZABETH RINK 165
- OM FORFATTERNE 190

Om forfatterne

THERESE LIND BENHARDT

E-mail: telb@uni.gl

Adjunkt med ph.d.-forløb. Forsker i grønlandsk juridisk terminologi og underviser i oversættelse mellem grønlandsk og dansk. Uddannet fra Grønlandske og Arktiske Studier med tilvalg i lingvistik (Københavns Universitet).

AVIAQ FLEISCHER

E-mail: avfl@uni.gl

Adjunkt med ph.d.-forløb med fokus på de tidligste kulturelle tv-udsendelser fra Grønlands public service-radio- og tv-station Kalaallit Nunaata Radioa i perioden fra 1982. Hun forventer at afslutte sit ph. d. forløb i 2024.

KLAUS GEORG HANSEN

E-mail: kgh@kgh.gl

Selvstændig konsulent og filmproducer, ph.d. Tidligere institutleder og chef for Groenlandica og Sisimiut Museum, vicedirektør og seniorforsker ved Nordregio. Har forsket i begrebshistorie, kolonihistorie, samfundsudvikling, stor-skalaindustri, demografi, urbanisering samt politisk og demokratisk udvikling i Grønland og i Arktis.

ANNEMETTE HEJLSTED

E-mail: annhe@uni.gl

Lektor, ph.d. Underviser i litteraturvidenskab og forsker i postmodernisme, kriminallitteratur og nordisk litteratur. Blandt hendes publikationer er *Fortællingen* (2007), *Fiktionens genrer* (2012) og *Novellen* (2016). Hovedredaktør på sllitteraturleksikon.dk.

TENNA JENSEN

E-mail: tenj@sdu.dk; teje@uni.gl

Ph.d., leder af Center for Arktisk Velfærd, Ilisimatusarfik, og seniorforsker ved Center for Folkesundhed i Grønland, Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet. Forsker i velfærd i Grønland før og nu; sundhedsopfattelser og -adfærd samt forholdet mellem borger og stat i det moderne velfærdssamfund.

RANDI SØRENSEN JOHANSEN

E-mail: randi.s@outlook.dk

Cand. mag. i Kultur & Samfundshistorie fra Ilisimatusarfik med specialeafhandlingen *Længst muligt i eget hjem – et gerontologisk forskningsstudie* (2021).

ANNEMETTE NYBORG LAURITSEN

E-mail: anla@uni.gl

Instituttleder, lektor, ph.d. Forsker indenfor kriminologi, sociologi og socialantropologi med primært fokus på frihedsberøvelse i Grønland, menneskerettigheder og *access to justice*. Medlem af Rådet for Grønlands Retsvæsen.

MALORY PETERSON

E-mail: malorykpeterson@gmail.com

Predoctoral candidate from Montana State University with 12 years of experience in culturally adapted sexuality education and STI/HIV epidemiology. Her research interests include community driven climate adaptation research and using mixed methods to holistically address socio-ecological challenges.

GITTE ADLER REIMER

E-mail: gittr@uni.gl

PhD, rector of Ilisimatusarfik. Her areas of specialization include cultural and social anthropology, cultural identity, kinship and gender in the urban Arctic, population dynamics in Greenlandic settlements, and anthropological methodology.

ELIZABETH RINK

E-mail: elizabeth.rink@montana.edu

PhD, professor at Montana State University. She has practiced community-centered research in Kalaallit Nunaat for 18 years. Her research interests include examination of the social, cultural, psychological influences of sexual and reproductive health among indigenous populations, community based participatory research, and ethics.

JETTE RYGAARD

E-mail: jery@uni.gl

Lektor emerita, ph.d. Tilknyttet Ilisimatusarfik siden 1993. Forsker og underviser i litteratur, litteraturteori, medievidenskab, metode, kulturstudier og visuel antropologi.

METTE RØMER

E-mail: romer@socsci.aau.dk

Ph.d., lektor ved Institut for sociologi og socialt arbejde, Aalborg Universitet. Hendes forskningsinteresse er internationalt socialt arbejde med fokus på lighed, rettigheder og social retfærdighed blandt borgere som lever et transnationalt liv på tværs af landegrænser.

LENE SEIBÆK

E-mail: leneseib@rm.dk

Ph.d., professor ved Institut for Sundhed & Natur, Ilisimatusarfik, og Institut for Klinisk Medicin, samt tilknyttet Center for Forskning i Patientinvolvering ved Aarhus Universitet. Forskningsinteresser: sygepleje og patientinddragelse.